

สมเกียรติ ชัยพิบูลย์ 2552: ผลกระทบของการนำเข้าแรงงานต่างด้าวต่อเศรษฐกิจ สังคม และ
สิ่งแวดล้อม เมืองการค้าชายแดนแม่สอด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ปรินญาปรัชญาคุณูปบัณฑิต
(วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม) สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม วิทยาลัยสิ่งแวดล้อม
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์ชูชีพ พิพัฒน์ศิริ, Ph.D. 326 หน้า

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจทั่วไป สถานภาพเมืองการค้าชายแดนแม่สอด
ลักษณะของแรงงานต่างด้าวในภาคอุตสาหกรรม รวมถึงปัญหาและอุปสรรคของแรงงานต่างด้าว และศึกษา
ผลกระทบของแรงงานต่างด้าวต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมเมืองการค้าชายแดนแม่สอด อำเภอแม่สอด
จังหวัดตาก ประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หน่วยงานราชการและองค์กรเอกชนจำนวน 56 ตัวอย่าง
ผู้ประกอบการจำนวน 66 ตัวอย่าง ประชากรเมืองการค้าชายแดนแม่สอดจำนวน 400 ตัวอย่าง และแรงงานต่าง
ด้าวที่ถูกกฎหมายจำนวน 400 ตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามที่เป็นทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ
(พม่า) และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสถิติในการวิจัยทางสังคมศาสตร์

ผลการศึกษา พบว่า สาเหตุที่แรงงานต่างด้าวเข้ามาใช้แรงงานในเมืองการค้าชายแดนแม่สอด เนื่องจาก
หนีปัญหาความยากจน การไม่มีงานทำ และความไม่สงบภายในประเทศ การเข้ามาก่อให้เกิดผลกระทบทั้ง
ทางบวกและทางลบในพื้นที่ ผลกระทบทางบวกต่อเศรษฐกิจ ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ คือ รายได้ภาครัฐ (ภาษี)
รายได้จากการค้าระหว่างประเทศ และจำนวนการลงทุนภาคเอกชน ด้านผลกระทบทางลบต่อเศรษฐกิจ พบว่า
การเข้ามาใช้แรงงานของแรงงานต่างด้าวในพื้นที่เป็นการแย่งอาชีพของแรงงานท้องถิ่น/แรงงานไทย
ด้านผลกระทบทางลบต่อสังคม ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ คือ จำนวนอาชญากรรมที่เกิดจากแรงงานต่างด้าว (ความ
ไม่ปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สิน และการประกอบอาชีพ) จำนวนโรค/โรคระบาดที่เกิดจากแรงงานต่างด้าว (โรค
มาเลเรีย ท้องร่วง วัณโรค โรคเท้าช้าง และโรคเอดส์) และนโยบายด้านความมั่นคง ส่วนผลกระทบต่อมลพิษ
สิ่งแวดล้อม ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ คือ จำนวนขยะชุมชน ปริมาณน้ำเสียอุตสาหกรรม ปริมาณน้ำเสียชุมชน และ
นโยบายการจัดการขยะและน้ำเสีย เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากร และธุรกิจ/อุตสาหกรรม

ผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคของแรงงานต่างด้าวในเมืองการค้าชายแดนแม่สอด พบว่า ที่อยู่อาศัย
แออัดและไม่ถูกสุขอนามัย การถูกกดขี่จากนายจ้างหรือการไม่จ่ายค่าจ้าง และการถูกกดขี่ทางเพศหรือการบังคับ
ให้มีเพศสัมพันธ์

ผลการศึกษาได้แนวทางการแก้ไข และการจัดการแรงงานต่างด้าว ในเมืองการค้าชายแดนแม่สอด
โดยการนำเข้าแรงงานต่างด้าวเข้าสู่โปรแกรมการฝึกทักษะฝีมือแรงงานต่างด้าว (Positive Training Program: PTP)
ซึ่งโปรแกรมหกกล่าวเป็นการบูรณาการหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชนท้องถิ่น ชุมชน องค์กร
เอกชนต่าง ๆ ในพื้นที่ ให้ทำงานร่วมกันอย่างผสมผสาน ภายใต้กฎ ข้อบังคับที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการควบคุม
กำกับ และบำบัด ลักษณะอันไม่พึงประสงค์ ก่อนนำแรงงานต่างด้าวเข้ามาใช้เป็นแรงงานในเมืองการค้า
ชายแดนแม่สอด และพื้นที่อื่นๆ ของประเทศ